

چون تسمع تازیانه‌ی پروانه‌ایم ما
عشاق را به تیغ زبان گرم می‌کنیم

مشهور ستایشگری

جستاری پیرامون

رخنم ده‌های مقام معظم رهبری

به جا و یادداشت‌های اهل بیت عصمت و طهارت

است دوم

تدوین و گردآوری:

عبدالامیر فائق

زیر نظر

هیئت علمی بنیاد دجیل خزاعی

سرشناسه: فائز عبدالامير، ۱۳۳۴ - گردآوری و تدوین: منصوره‌های مقام معظم رهبری به جامعه مباحث و ذاکران اهل بیت عصمت و طهارت آندون و گردآوری عبدالامير فائز زیر نظر هيئت علمی بنياد دعيال خراسی.

وحيث ویراست: ۲.

مشخصات نشر: قزوین: خیمه، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهري: ۱۴۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۵۴-۱-۲.

وحيث فهرست‌نویسی: فیریا

با انبیت: چاپ: فیریا: فیریا: فیریا: ۱۳۹۱.

موضوع: خاتمه‌ای: علی‌رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - نظریه درباره مديحه و مديحه‌سرایی اهل بیت

وضع: خاتمه‌ای: علی‌رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - پیام‌ها و سخنرانی‌ها

موضوع: مديحه و مديحه‌سرایی اهل بیت (ع)

تناسه افزوده: بنياد دعيال خراسی

ردیبندي کنگره: ۱۳۹۲ DSR/م ۸۱۳۳۳

ردیبندي: ۸۳۲/۱

شماره: ۳۱

مجلس شورای اسلامی

جسارتي برتون

رهنمودهای مقام معظم رهبری به جامعه مذآخان و ذاکران اهل بیت عصمت و طهارت

ویراست دوم

گردآوری و تدوین: عبدالامير فائز

زیر نظر هيئت علمی بنياد دعيال خراسی

نوبت چاپ: اولی ناسر ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۵۴-۱-۲

نشانی: تهران، صنفوق پستی: ۱۹۴۱-۱۵۱۸۱۵

حق چاپ و نشر محفوظ است.

استیلا

۱۵

پیشگفتار

۱۹

مقدمه

فصل اول: مرتبت ستایشگری

اهمیت شناخت جایگاه ذاکران و مداحان

۲۷ ضرورت شناخت و بهره‌برداری صحیح از جایگاه مداح

۲۷ مداحی؛ ستایشگری نیکی، معنویت و جهاد

۲۸ مداحی؛ مصداق بزرگ مجاهدت فی سبیل الله

۲۸ مداحی؛ ادامه‌ی راه ستایشگران نامدار اهل بیت

۲۸ مداحی؛ یک نعمت الهی

۲۸ مداحی؛ پر اکندن مدایح، فضایل و حقایق

۲۹ مداحی؛ میدان کار و اثرگذاری

۲۹ مداحی؛ پیوندزننده‌ی عاطفه و عقلانیت

۳۰ مداحی؛ فرهنگ‌ساز و نقش‌آفرین در حفظ ایمان و معرفت شیعی

۳۰ مداحی؛ گسترش‌دهنده‌ی معرفت در میان مردم

۳۱ مداحی؛ سدّی در برابر توطئه و فتنه‌انگیزی دشمنان

۳۱	مدّاحی؛ به مثابه یک سرمایه
۳۲	مدّاحی؛ به مثابه یک فرصت
۳۲	مدّاحی؛ مسئولیتی اخروی
۳۳	مدّاحان؛ جنود الهی
۳۳	مدّاحان؛ محبوب پروردگار
۳۳	مدّاحان؛ مبلغان دین
۳۴	مدّاحان؛ معلمان جامعه
۳۴	مدّاحان؛ مبلّغان جامعه
۳۵	مدّاحان؛ نمایندگان جامعه
۳۵	مدّاحان؛ قریب اگر عدالت، تکریم انسانها و برداشتن تبعیضها
۳۵	مدّاحان؛ در صف نخستین جمعی تبلیغ
۳۶	مدّاحان؛ همواره مورد توجه نباش و احترام اهل بیت علیهم السلام
۳۷	رتبت مدّاحی، با شرافت ترس و تأثیر اذانین رتبه‌ها
۳۷	نقش مدّاحان، بسیار مهم و حساس
۳۸	نقش بسیار والا
۳۸	بندگی خدا، نتیجه‌ی مدح اهل بیت علیهم السلام
۳۸	ذاکران، حلقه‌ی اتصال عمل و محبت
۳۹	وظیفه‌ی خطیر و حساس
۳۹	شاعران و ذاکران زمان ما، الگوی ملتها
۳۹	قرنها تلاش مدّاحان برای ستایشگری خورشید حقیقت
۴۰	تأثیر شگرف مدّاحی
۴۱	ضرورت استفاده از فرصت مدّاحی
۴۱	سازماندهی و تعیین حدود و ثغور سمّت مدّاحی
۴۱	ایجاد مرکزی برای شناخت، ارزیابی و ارتقاء سطح معلومات مدّاحان

۴۲	سازماندهی و فاعده‌مندی در نهاد منبر
۴۲	تعیین ضوابط و شرایط صلاحیت ذاکران
۴۳	ضرورت برنامه‌ریزی و آموزش
۴۳	ضرورت تلاش پیشکسوت‌ها
۴۳	با امدادش نعمتها

	فصل دوم: یالایش درون
	توجه ذاکران به سقیه‌ی درونی و تزکیه
۴۹	ضرورت یالایش در
۴۹	طهارت دل، اخلاص و نیت‌الناس
۵۰	کسب شایستگی انتساب به عمل بیت‌الله
۵۰	افزایش سرمایه‌های معنوی
۵۰	توسل و خشوع با دعا و مناجات
۵۱	دل‌های پاک و چشم‌های بینا، تماشاگر راز
۵۱	عدم توجه به اهداف مادی و پست
۵۱	مراقبت برای تأثیر نگرفتن از محیط ناسالم
۵۳	معرفت افزایی
۵۳	برخورداری از معارف انس با قرآن، نهج البلاغه و کتابهای سید
۵۴	انس با ادعیه‌ی امامان و صحیفه‌ی سجادیّه
۵۴	مطالعه و کار، شرط نخستین مدّاحی
۵۴	تجهیز به عنصر فکر و منطق
۵۵	آشنایی با قرآن و حدیث
۵۶	شناخت نیازهای معنوی خویش
۵۶	پرواز در آسمان معرفت با بال و پر هنر

فصل سوم: مدّاحی به مثابه یک هنر

۶۱	 ضرورت آموختن هنر مدّاحی
۶۱	 جوشش چشمه‌های مختلف هنری در مدّاحی
۶۲	 ترکیب هنرمندانه‌ی آواز و شعر
۶۳	 پیام؛ هرچه هنرمندانه‌تر، ارزشمندتر
۶۳	 ضرورت بهره‌گیری از ابزار هنر در انتقال مفاهیم و معارف
۶۴	 امتیاز شعیان در انتقال هنرمندانه و عمیق پیام
۶۴	 عدد ضروری از بر خواندن
۶۵	 استند؛ عناوین به گانه‌ی تبلیغ در مجالس
۶۶	 تبلیغ باید دل بسازد
۶۶	 هدف تبلیغ

فصل چهارم: رابطه‌ی شعر و مدّاحی

۷۱	 جایگاه رفیع شعر در مدّاحی
۷۱	 شعر؛ قالبی برای نشر معارف
۷۱	 شعر؛ حافظ بنای اعتقادی و عاطفی مردم
۷۲	 شعر؛ ابزار تبلیغ و دعوت
۷۲	 مناجات؛ شعر آیینی
۷۳	 قرآن، نهج البلاغه و روایات، منابع مهم شعر آیینی
۷۳	 تأثیر شعر در مخاطبان
۷۴	 شعر آیینی، شکرانه‌ی موهبت بزرگ قریحه
۷۴	 اثبات حقانیت اهل بیت (ع) در اشعار
۷۴	 استدلال در شعر برای اثبات حقانیت اهل بیت (ع)
۷۵	 اثبات حقانیت اهل بیت (ع)، بالاترین ارزش

۷۵	شعر؛ راه انتقال درس زندگی اهل بیت (ع)
۷۵	ترکیب لفظ و معنا برای بیان معارف اهل بیت (ع)
۷۶	شعر آیینی، بهترین محتوا برای شعر
۷۶	ضرورت شناخت طلایه داران شعر مذهبی
۷۷	آنچه باید خوانده شود
۷۷	صنای پدرا نه
۷۸	شعر آگاهی بخش، درس آموز و روزآمد
۷۸	شعر عرفانی
۷۹	شعر سارای بیت (ع)، هدایتگر و متناسب با مقام اهل بیت (ع)
۷۹	شعر حکمت
۷۹	شعر اخلاقی
۸۰	شعر فارسی قوی
۸۰	شعر خوش مضمون و قانع کننده
۸۱	شعر خوب و هنری
۸۱	جای خالی اشعار حماسی و انقلابی در شعر آئینی
۸۲	یافتن مضامین تازه و روزآمد
۸۲	انتخاب اشعار قابل فهم همگان
۸۳	ارتقاء سطح معرفتی مخاطبان با ارائه شعر قوی
۸۴	آنچه نباید خوانده شود
۸۴	دوری گزیدن از اشعار کم محتوا
۸۴	عدم بهره گیری از تعبیر سبک و نامناسب
۸۵	دوری گزیدن از همزبانی با مخالفان انقلاب
۸۶	نقد و بررسی اشعار آیینی و سختگیری نسبت به آن
۸۶	ضرورت فعال شدن محافل ادبی

۸۶ عمق بخشی به اشعار، زمینه ساز اوج مجدد شعر فارسی

فصل پنجم: بایدها و نبایدها در چگونگی اداره‌ی مجالس و منابر

- ۹۳ چگونگی ارتباط با مستمعان
- ۹۳ هر ارتباط با مخاطبان
- ۹۳ در اختیار گرفتن دلهای مخاطبان
- ۹۴ ضرورت القای اشعار خوب به مخاطبان
- ۹۴ هم‌راستا و سازگار در ارائه‌ی مفاهیم عالی معرفتی
- ۹۴ ارائه‌ی مطالب و پر محتوا به شیوه‌ی درست
- ۹۵ جلوگیری از سرافرازی
- ۹۵ تأکید بر توجه به اخلاق در جامعه
- ۹۵ اختصاص بخشی از زمان منبر محیی به بیان مسائل اخلاقی
- ۹۵ ضرورت طرح مسائل اخلاقی و معارفی
- ۹۶ نصیحت برای گسترش اخلاق حسنه
- ۹۶ تکرار در تذکر به مسائل اخلاقی
- ۹۶ هدایت و جهت دادن به عواطف و پیوند مردم با اهل بیت (ع)
- ۹۶ تشییع؛ آیین محبت
- ۹۷ ضرورت حفظ، تقویت و پالایش عواطف مردم
- ۹۷ عمق بخشی به محبت به اهل بیت (ع)
- ۹۸ بهره‌گیری از احادیث در بیان معارف، فضائل و مناقب اهل بیت (ع)
- ۹۸ معرفت‌شناسی با مراجعه به کلمات اهل بیت (ع) و زیارت‌نامه‌ها
- ۹۹ ژرف‌پیمایی در اقیانوس معرفت اهل بیت (ع)
- ۹۹ معرفی اهل بیت (ع) به عنوان الگوی برتر
- ۹۹ تلاش دشمنان در الگوسازی

- ۱۰۰ الگوهای برتر در فرهنگ شیعی
- ۱۰۰ بهره‌گیری از خورشید عظمت اهل بیت
- ۱۰۱ بیان کمالات اهل بیت
- ۱۰۱ دعوت به تکیه بر میراث دینی و فرهنگی
- ۱۰۲ آسیب‌شناسی و شناخت نیازهای جامعه به‌ویژه نسل جوان
- ۱۰۲ ذقت‌ناکران در گفتار و رفتار
- ۱۰۲ ووت به اقتدای عملی به اهل بیت
- ۱۰۳ پرکران در مذهب نسل جوان
- ۱۰۳ توجه به تنظیم نیازها و نیازهای معرفتی مردم
- ۱۰۴ پاسخگویی به نیازهای مردم
- ۱۰۵ هدایت اذهان در جهت مذهب
- ۱۰۶ سوءاستفاده‌ی دشمن از عقیده و مذهب
- ۱۰۶ بصیرت‌بخشی و پاسخ‌گویی به نیازهای سیاسی و اجتماعی جامعه
- ۱۰۶ درس‌آموزی از روش سیاسی و اجتماعی اهل بیت
- ۱۰۶ هموار کردن راه بر ملت در حرکت انقلابی خود
- ۱۰۷ توجه دادن به توطئه‌های دشمنان
- ۱۰۸ توجه به حفظ وحدت جامعه
- ۱۰۸ عدم تحریک تعصبات مذهبی
- ۱۰۹ برای گفتمان انقلاب حرف زدن و تلاش کردن
- ۱۰۹ مراقب باشیم!
- طرح صحیح انتقادات و عدم تضعیف مسئولان
- ۱۱۰ رعایت اعتدال در بیان مسائل سیاسی
- ۱۱۰ بصیرت‌بخشی به دور از غوغاگرایی
- ۱۱۰ تلفیق مدح و درس از زندگی اهل بیت

۱۱۱	 امیدبخشی
۱۱۲	 بیان اهداف امام حسین (ع)
۱۱۲	 بیان اوضاع زمانه و تنهایی امام حسین (ع) در هنگام قیام
۱۱۳	 بیان تفاوت‌های زندگی ائمه (ع) و دشمنان آنان
۱۱۴	 بسطیها، نمونه‌های کامل حماسه‌ی عاشورا در زمان ما
۱۱۴	 نتجاندن مفاهیم بلند معرفتی در اشعار و نوحه‌ها
۱۱۵	 بهره‌گیری از مضامین و زبان حال برای ارائه‌ی عظمت و شخصیت حماسه‌سازان کربلا
۱۱۶	 جوشش شمع شمع با خواندن شعر خوب
۱۱۶	 توجه به روضه‌خوانی شیخ و معقول
۱۱۷	 عدم بیان مسائل دور آهنگ باور مخاطبین
۱۱۷	 پیرایش عاشورا از خرافات
۱۱۸	 پیرایه‌زدایی حادثه‌ی کربلا از مسائل تاریخی و مضمر
۱۱۸	 متقن خوانی
۱۲۰	 تلاش برای پر قدرت و پر تپش ماندن حادثه‌ی کربلا
۱۲۰	 پیراستن اشعار و اذکار از تمجیدهای بی‌مورد
۱۲۰	 پایین آمدن سطح معارف دینی با مدح و تمجید بی‌مورد
۱۲۱	 تأکید بر معیارهای معنوی شهدای کربلا
۱۲۲	 پرهیز از بیان مطالب ناصحیح
۱۲۳	 پرهیز از وهن مذهب
۱۲۳	 روضه‌خوانی بجا و تفکیک مراسم سوگ و سور
۱۲۴	 استفاده از لحن و موسیقی مناسب
۱۲۴	 انتخاب لحن و آهنگ مناسب
۱۲۴	 دوری از موسیقی مبتذل

۱۲۵	خودتان آهنگ بسازید
۱۲۵	جداسازی آهنگ شادی از آهنگ غم
۱۲۶	پرهیز از ابتذال در مداحی
۱۲۶	ناسزاواری بهره‌گیری از ابتذال غربی
۱۲۶	یارور کردن جلسات مداحی
۱۲۶	یک قدم به پیش!

ضمیمه: مرام‌نامه‌ی ستایشگران و ذاکران اهل بیت علیهم‌السلام

۱۳۵	مقدمه
۱۳۷	مرام‌نامه‌ی ستایشگران و ذاکران اهل بیت علیهم‌السلام
۱۳۹	پی‌نوشتها
۱۷۴	منابع
۱۷۶	فهرست آیات
۱۷۶	فهرست احادیث
۱۷۷	فهرست اشعار

www.ketab.ir

باسمه تعالی

جستارهای فرهنگی و ادبی اثر ژرف ستایشگران و ذاکران اهل بیت (ع)، در تبیین رویکردهای علمی، روش‌های پژوهشی و شناساندن چهره و شخصیت اهل بیت (ع) از پشت پرده‌ها و غبار تبلیغات و تحریفات، انکارناپذیر است؛ این سفیران فرهنگی و منادیان و مبلغان معرفت و محبت خانواده‌ی خدا، صادقانه و بی‌شائبه گوشیده‌اند تا همه‌ی هنر و توان و گاه، جان خویش را بر سر آرمان و باور خویش، بگذارند و در راه دفاع از حریم ارزش‌ها و عظمت‌ها، دمی غفلت روا ندارند.

بازشناسی این رسالت عظیم، بایسته‌ها، آسیب‌ها و خطرناک‌ها و راه‌های کار ذاکری و مداحی، همواره امری شایسته و ضروری است که پژوهشگران و صاحب‌نظران باید به آن اهتمام ورزند و این راه روشن را از بیراهه‌ها و دام‌چال‌ها، کژراهه‌ها بازشناسند و بازشناسانند.

در روزگار ما کمتر شخصیت، و مرجعی به دقت، عمق، روشن‌بینی و موشکافی رهبر فرزانه و اندیشه‌ور انقلاب - حضرت آیت‌الله خامنه‌ای - به این مهم پرداخته است. رهنمودها و هدایت‌های سترگ و ارجمند ایشان از چند جهت قابل تأمل و درنگ

است.

۱. جامعیت کلام: کلام روشنگرانه و نورانی رهبر فرزانه، همه‌ی ساحت‌ها و قلمروهای ستایشگری و ذاکری را شامل می‌شود، مقوله‌های شعر، نحوه‌ی اجرا، موسیقی، اخلاق مداحی، مجلس‌داری، مخاطب‌شناسی، مرثیه، مدیحه، سیر تاریخی مدحی و ذاکری و آسیب‌شناسی از مقوله‌هایی هستند که در طول حدود نیم قرن و به‌ویژه در دو دهه‌ی اخیر به آنها پرداخته و نکات و دقایق و ظرافتی را مطرح کرده‌اند.

۲. جامعیت زمان، مکان و مخاطب: این سخنان در طول سال‌ها و در محافل گوناگون و پدیدار اعران، مداحان و ذاکران، هیئت‌های مذهبی، مجالس سرور و جشن اهل بیت و محافل بزرگ و حزن‌گفته شده است. تنوع مخاطب، تنوع زمان و تنوع موضوع، نوعی جامعیت به این سخنان بخشیده است.

۳. جامعیت و تجربه: رهبر فرزانه انقلاب به سبب جامعیت در حوزه‌های گوناگون فقهی، هنری، سیاسی، فرهنگی، دوقیاسی و تجربه‌های بارز و درخشان سخنوری، شاعری، مدیریتی، به موضوع مدح و مداحی از مناظر گوناگون نگریسته است. ایشان خود ذاکر و مداح و مصداق اتم ستایشگری در روزگار ما هستند به این سبب سخنان ایشان نه تنها چراغ راه ستایشگر اعران که تکیه‌گاه همه‌ی مبلغان، پژوهشگران، صاحب‌نظران و رهپویان طریق نورانی و معارف اهل بیت علیهم السلام است.

۴. پیوستگی به کلام و سیره‌ی معصوم: خاستگاه کلام رهبر، پیوند عمیق و صمیمی با سیره‌ی معصوم، مطالعات ژرف، روشن‌بینی و قدرت استنباط لطایف و ظرایف و دقایق، پشتوانه‌ی این سخنان متین و مبین است. همین است که مطالعه‌ی دقیق این سخنان همواره راهنما و راهگشا خواهند بود.

این سخنان با عنوان منشور ستایشگری و به همت و سعی عالمانه و پژوهشگرانه‌ی پژوهشگر ارجمند جناب آقای عبدالامیر فائق تدوین و تنظیم شده است. دقت

و ذوق و وسواس علمی ایشان در جمع‌آوری، تبویب و تنظیم این منشور واقعاً ستودنی است.

توفیق روزافزون ایشان را از بارگاه الهی مسئلت داریم و امیدواریم که مطالعه سخنان امام حکیم و جانشین شایسته‌ی روح خدا، زمینه‌ساز خلق آثار تحلیلی و تبیینی دیگر در این زمینه باشد.

محمدرضا سنگری

رئیس هیئت علمی بنیاد دعبل خزاعی

www.ketab.ir

این کتاب را به سبب فراهم آمده، مجموعه‌ای از رهنمودهای
نفر رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی
خامنه‌ای آبرامی، استاد شاعران، ستایشگران و ذاکران
اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام است. توجه خاص و بی‌نظیر
ایشان به موضوع «شعر و ادب دینی» و نیز «اهتمام بزرگوار به «ستایشگری و
مَدَاحی آستان اهل بیت علیهم‌السلام» بر کسی پوشیده نیست. رهبر معظم علیه‌السلام، به رسم اجداد
طاهرین خود، همواره بر رشد و قوام هر چه بیشتر آنچه که امر بر ایشان «شعر و
ادب آیینی» شناخته می‌شود همت گمارده‌اند و بر بهره‌گیری هرمنده عالمانه از
ابزار بسیار ارزشمند و تأثیرگذار مَدَاحی، برای گسترش فرهنگ و معارف دینی
اهل بیت علیهم‌السلام تأکید ورزیده‌اند. شاید در میان مراجع عالی‌مقام، عالمان بزرگوار و
شخصیت‌های فرهیخته و تأثیرگذار، کسی به رتبه‌ی ایشان به این مهم ارج نهاده و
بدان اهتمام نورزیده است.

زرف‌بیتی و نکته‌سنجی‌هایی که در کلام و قلم رهبری دیده می‌شود، جملگی نشان
از نگرش دقیق و ظریف و جامعیت فکری، نظری و عملی ایشان دارد. جامعیتی که

با پشتوانه‌ی تجربه‌های کم‌نظیر در عرصه‌های مختلف فرهنگ و سیاست و اجتماع، فراهم آمده و با خمیرمایه جهاد و اجتهاد در هم آمیخته شده و چشمه‌ای زلال، از اندیشه‌های روزآمد و کارا را بر پهنه‌ی فرهنگ، ادب و هنر معاصر جاری ساخته است. از این روی، شاهد آنیم که ایشان در مقاطع مختلف، رهنمودهای ارزشمندی را به جامعه‌ی شاعران و ذاکران اهل بیت علیهم‌السلام ارائه کرده‌اند که بی‌اغراق می‌توان آنها را از نظر کمی و کیفی بی‌نظیر دانست. مجموعه‌ای از درس‌ها، پندها، اندرزها و خواسته‌ها که مخاطبان خویش را به صلاح و سداد فرا می‌خواند و آنان را به تلاش و کوشش برای عمق‌بخشی هرچه بیشتر به مجالس ذکر و سوگ و سوره‌های اهل بیت علیهم‌السلام دعوت می‌نمود. این باورم که رهنمودهای رهبر عزیز انقلاب در این زمینه، در حقیقت تعبیر را برده‌ی اساسی و ارائه‌ی راهکارهای اجرایی برای انجام این مهم است.

تردیدی نیست که بهره‌گیری از دیدگاه‌های آن رهبر فرزانه در حوزه ستایشگری و مداحی، نیازمند نگاهی دقیق و موثق کافی به آنهاست. این نگاه به مخاطبان کمک می‌کند تا تمامی ابعاد و زوایای سخن بهتر بیابند و روشن‌تر دریابند. از سوی دیگر، تنوع مطالبات و گستره‌ی خواسته‌های ایشان در این حوزه چنان است که ارائه‌ی آنها را به صورت دسته‌بندی شده و مدوّن، ضروری می‌نمود. لذا بر آن شدم تا مجموعه‌ی رهنمودها را - که طی بیش از ۲۰ سال ارائه شده است - گردآوری، تدوین و فصل‌بندی کنم؛ به‌طوری که هریک از آنها در یک عنوان مشخص شده و هر فصلی بصورت مجزّا سازمان باید تا نمای کلی آن، تا حدی روشن و زیبا از موضوع ستایشگری اهل بیت علیهم‌السلام ارائه نماید و خواننده‌ی محترم، هر یک به نوبت بیشتر و هم با ترتیب و نظم بهتر به این موارد دسترسی داشته باشد و از آن بهره‌مند گردد.

در نخستین فصل کتاب که با عنوان «مرتب ستایشگری» آمده، بیانات ایشان در تبیین اهمیت و رفعت مرتب مداحی به عنوان یک رسانه‌ی عمومی با پیام‌های معنوی و دینی گردآوری شده است. از منظر رهبر انقلاب ستایشگری منبع دعوت

جامعه به نیکی، معنویت و جهاد است، و ذاکران، معلمان و مربیان مخاطبان و مستمعان خویشند که با پیوند عاطفه و عقلانیت آنان، کارکردی فرهنگ‌ساز داشته و در حفظ ایمان و معرفت شیعی نقش آفرینی می‌کنند؛ لذا ایشان پیش از هر چیز، همگان و بویژه مداحان و ذاکران را به شناخت جایگاه مهم ستایشگری اهل بیت و به‌گیری مناسب از این فرصت و مسئولیت مهم دعوت نموده‌اند. بی‌تردید بیانات حضرت ایشان تذکری هشداردهنده و هشیارکننده به جامعه شاعران و مداحان اهل بیت علیهم‌السلام است؛ تا به مرتبت بی‌بدیل خویش در جامعه‌ی اسلامی توجه بیشتری داشته باشند و با بی‌خیالی و رفعت‌بخشی هر چه بیشتر آن کوشش والاتری را مصروف سازند.

توجه و عنایت خاص به هر انقلاب به سازمندی و تعیین حدود و ثغور سمت مداحی از دیگر موضوعات این فصل از کتاب است. هرچند در این باب تلاش‌هایی به صورت پراکنده صورت گرفته، مگر به نظر می‌رسد که برای جلوگیری از تحلیل منابع و هدررفت زمان و امکانات ضروری است که تمامی این فعالیت‌ها به صورت یکپارچه و هماهنگ انجام گیرد و با تعیین سقف و تعیین حدود و مرزهای کاری، شاهد حرکتی نوین در راستای حُسن اجرای این رهنمود باشیم.

اما فصل دوم کتاب به بررسی و مرور رهنمودها و احکام انقلاب درباره‌ی وظایف و تکالیفی که بر عهده‌ی این قشر تأثیرگذار در جهاد اخلاقی، اختصاص دارد. ایشان مسئولیت‌های اصلی مداحان و ذاکران را در دو بخش وظایف داخلی و وظایف درونی و تکالیف و وظایف برونی بیان نموده‌اند:

در بخش تکالیف درونی یک شاعر و مداح، مواردی همچون: ضرورت تهذیب نفس و پالایش درون، طهارت دل و اخلاص، ضرورت تلاش برای کسب شایستگی و انتساب به اهل بیت علیهم‌السلام، افزایش سرمایه‌های معنوی با توسل به ذوات مقدسه‌ی اهل بیت علیهم‌السلام، خشوع در برابر حضرت حق تعالی با دعا و مناجات، و مراقبت جدی برای تأثیر نگرفتن از محیط ناسالم را مورد تأکید قرار داده‌اند.

از منظر رهبر انقلاب، تنها دل‌های پاک و چشم‌های بابصیرت و پالایش‌شده از دنیاطلبی، تماشاگران رمز و راز معارف اهل بیت علیهم‌السلام اند که می‌توانند انوار قدسیه اهل بیت علیهم‌السلام و از جمله صدیقه‌ی کبری علیها‌السلام را تا حدودی از نزدیک ببینند و مقامات آنها را درک کنند. این فصل از کتاب که به شمارش و بیان این وظایف پرداخته است، با نام «رویش درون» ارائه شده است.

در فصل سوم کتاب به موضوع «مداحی به مثابه یک هنر» پرداخته شده است. رهبر معظم انقلاب ستایشگری را مجموعه‌ای از هنر، دانش و آگاهی‌های لازم در زمینه‌ی تبلیغ و عمل در گوناگون دیگری می‌داند که یک مدّاح و ذاکر اهل بیت، باید در کنار صلاحیت‌های علمی و اجتماعی از آنها برخوردار باشد. از منظر ایشان بهترین روش انتقال پیام معطّب، گذر از کوچه‌باغ‌های هنر است که خوشبختانه فرهنگ شیعی با دارا بودن صریح به مثال مجالس ذکر و سوره و سوگ اهل بیت علیهم‌السلام، زمینه بسیار مساعدی را برای ارائه‌ی این مناسبات می‌کند.

در چهارمین فصل کتاب به «روابط بین مداحی و مداحی» پرداخته شده است. هرچند ستایشگری اهل بیت علیهم‌السلام به قالب‌های شعری منحصر نمی‌شود، اما بدون تردید در تاریخ مدح و ستایش اهل بیت - از آغاز تا کنون - شعر سهم غالب را داشته است و چنان در تار و پود مدح تنیده شده که گوشت و پوست بر یک - بر قامت دیگری استوار است؛ و چرا چنین نباشد؟ زیرا که آنچه از سیر و سمار سامان و بزرگان دینی‌مان در این باب به ما رسیده، مشحون از ترغیب و تشویق و آگاه به منزلت و پای‌بند به مرتبت آن بزرگواران بوده و یا در تعیین پاداش و استیفاء و اخروی برای سرایشگران اینگونه اشعار بیان شده و یا درباره‌ی صله‌های مشرعی می‌باشد که آن بزرگواران به شعری که در رثا و ثنای آنان سروده‌اند، عطا کرده‌اند. این مهمترین از اینها، چگونگی آن اشعار و فخامت سخن، و نوع مضمون پردازی آنهاست که رهبر هنرشناس ما به خاطر تسلط فراوان و تبخّر کافی در این حوزه، رهنمودهای بسیار مغتنمی را ارائه کرده‌اند.

اما در پنجمین و آخرین فصل کتاب، «بایدها و نبایدها در چگونگی اداره‌ی مجالس» از دیدگاه رهبر انقلاب مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل که شاید مهم‌ترین بخش کتاب نیز باشد، برخی از وظایف و تکالیف برونی مداحان و ستایشگران که به نوع و چگونگی اداره‌ی مجالس سوگ و شادی اهل بیت^{علیهم‌السلام} باز می‌گردد، بیان شده است. از جمله‌ی آنها، وظایف شاعران و مداحان در سرایش و یا انتخاب اشعار مناسب، مجالس اهل بیت^{علیهم‌السلام}، توجه به پیام‌دار بودن و محتوای اشعار، دوری گزیدن از تعریف و تمجیدهای بی‌محتوا در باره‌ی شأن و مقام اهل بیت^{علیهم‌السلام}، آگاهی بخشی به مخاطبان نسبت به اهداف و نتایج و آثار و عبرت‌های عاشورا، بهره‌گیری از پیام نهضت از حیثین^{علیهم‌السلام} ای مشخص کردن راه جامعه‌ی اسلامی در برابر توطئه‌های دشمنان، تذکر به رعایت اخلاق و ترویج شعائر اخلاقی در جامعه، دوری گزیدن از پیرایه‌های دروغین و تحریف‌های خطرناک در عزاداری‌ها، توجه دادن مخاطبان به ویژه نسل جوان به معنویت و خودسازی و ارتقاء کمالات روحی و دهها نکته‌ی ناب و ارزشمند دیگر است که نسبت به ادبی و خواسته‌های رهبری از ذاکران و مداحان رایج همگان می‌نمایاند.

دیگر اینکه تشکیل و راه‌اندازی محافل نقد شعر و ادبی و نیز بارور کردن جلسات مداحی با ارزیابی نکات مثبت و منفی برنامه‌ها در مجلس اهل بیت^{علیهم‌السلام} و نیز حضور فعال و دامن‌دار «پیشکسوتان» در این جلسات نقد و بررسی و بهره‌گیری جوانان از دانش و تجربه‌ی عملی آنان، از خواسته‌های ایشان است که از طریق ورود مخاطبان این خواسته‌ی مقام ولایت، بیش از این بدان پیروا دارند.

همان گونه که در سطور پیشین آمد، جامعیت، آگاهی بخشی، سازندگی و قابل بودن این رهنمودها، چنان پر اهمیت است که جمع آوری و تدوین آن را بسیار ضروری می‌نمود. خوشبختانه «بنیاد دعبل خزاعی» که مأموریت بسیار گرانی را در زمینه‌ی حمایت و پشتیبانی مادی و معنوی از این قشر فرهیخته و ارزشمند برای

خویش برگزیده است، در انجام این مهم پیشگام شد.

تدوین و جمع آوری محورهای مختلف رهنمودهای رهبر فرزانه و حکیم، مجموعه‌ای از نصّح مشفقانه، دلسوزانه و عالمانه را برای فعالان عرصه‌ی ستایشگری بوجود آورد؛ آنگونه که می‌توان آن را چراغ راه ستایشگراین و چارچوب فعالیت‌های حرفه‌ای و صنفی آنان دانست. بدین جهت کتاب را «منشور ستایشگری» نام نهادم. هر چند انجام این مهم به سهولت نبود، اما چنان پرثمر و شیرین بود که دریغ‌مان آمد دیگر یاران، حظ بهره‌مندی از هوای تازه و روح‌نواز گلستان اندیشه‌ی ولایی را از دست ندهند. این رو، «بنیاد» بر آن شد تا نتیجه‌ی این تلاش را به عزیزانی که در زمینه‌ی نشر و احیای دینی فعالیت دارند و یا بر منبر ستایشگری و ذکر و مدّاحی اهل بیت علیهم‌السلام حضور دارند، تقدیم نمایم.

خدای بزرگ را شاکریم که توفیق اجرای این خدمت کوچک بر عهده‌ی اینجانب قرار گرفت و امیدوارم که برنست باشم در حد «بضاعت مزجاة» خویش، به نیکی از انجام آن برآمده باشم. ان شاء الله تعالی. نظر اعتماد دوستان عزیزم در بنیاد و نیز از همراهی و مساعدت استادان ارجمند در «کمیته‌ی علمی» به‌ویژه «جناب آقای دکتر سنگری» که در طول این مدّت حمایت و هدایت کلی کار را بر عهده داشتند سپاسگزارم.

خاضعانه و متواضعانه این جهد اندک را همچون راه‌یابی به پیشگاه بلند و ملکوتی «سلیمان کریم» حضرت اباعبدالله الحسین علیه‌السلام تقدیم می‌نمایم و قبول آن از جانب آستان ملک پاسبانش چشمی امیدوار دارم.

اللهم ارزقنی شفاعۃ الحسین یوم الورد

عبدالامیر فائق

خرداد ۱۳۹۱